

TAULA

de lletres valencianes

77

SUMARI: Estampes nòrdiques, **JOAQUIM REIG**.—Què hi ha de nou?, **NAVARRO-BORRÀS**.—Un epistolari de Teodor Llorente, **EL SECRETARI**.—El Pare Fullana en l'Acadèmia, **EL VELLUTER**.—El Sant Nicolau de Vinaroç, **ALVAR PASQUAL LEONE**.—L'Art, la Llengua i la Història de València en la nostra Universitat, **JOAN DE CONTRE-RAS, J. SANCHIS I SIVERA** i **P. LLUIS FULLANA**.—Col·lecció «L'Estel».—A Joan Alcover, **DANIEL MARTINEZ FERRANDO**.—Poema Hortolà, **FRANCIS ANDRÉ**.—Notes.

Número 15

PREU: 25 cèntims

TAULA

DE LLETRES VALENCIANES
REVISTA LITERARIA MENSUAL

DIRECCIÓ:

Guillem de Castro, 35

ADMINISTRACIÓ:

Ciril Amorós, 39

VALENCIA

Director: A. PIZCUETA

Administrador: GODOFRED HERNANDEZ

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ ANUAL

Ordinària (Un exemplar cada mes. 3 PTES.
Protectora (Dos exemplars. 5 "

Esta classe és feta per tal de que puguen enviar un número de propaganda a un Circul, Biblioteca o amic. Pensen que a Valencia casi tot està per fer i és obra de molts la que ens havem proposat.

AVISOS IMPORTANTS

Cada autor respon en absolut del treball que signa.

Els originals no es tornen.

Col·lecció "L'Estel"

Sis llibres a l'any. . . . 12 pessetes
El volum solt es vendrà a 2'50 pessetes.

Envieu les vostres subscripcions al Director: Guillem de Castro, 35, València.

Este número ha passat per la censura governativa

:: Els tresors de nostra llengua són posats a preus que tots poden pagar.

LA CRÒNICA DEL REI JAUME I

i

LA CRÒNICA DE MUNTANER

(A 2 pessetes el volum.)

Col·lecció «Els nostres clàssics»

De Jaume Roig

El Llibre de les Dones

Pròleg i notes de

F. Almela i Vives

SAN VICENÇ FERRER

(Un volum 1 pta.)

EDITORIAL BARCINO

Portaferrisa, 17. — BARCELONA

PER A REGISTRAR

Patents, Marques, Models Industrials, Especialitats Farmacèutiques, etcétera

escriuiu sense cap compromís a la coneguda

Agència General de Patents i Marques

CLARKE, MODET & Co

CASA FUNDADA EN 1879

Sucursal per a Catalunya, València i Balears:
Rambla de Canaletes, 6 - BARCELONA

Oficina Central:

Alcalá, 67 - MADRID

FÀBRICA DE SOMBREROS

Héctor Bogani

es complau en participar a sa distingida clientela queda oberta en la seua fàbrica la

venda al detall

dels sombreros d'ivern a preus mai coneguts. Llana, des de 6'50 pessetes. Pèl,

classe garantitzada des de 7 pessetes.

TAULA

DE LLETRES VALENCIANES

VOLUM II

DECEMBRE 1928

NÚMERO 15

Estampes nòrdiques

CONCEPTE DE L'EDUCACIÓ

Un dels aspectes que més interessa als països septentrionals és aquell que fa referència a l'educació integral dels infants. El problema suau plantejat en les nostres latituds de intel·ligència o caràcter, ha estat la seva constant preocupació i en molts casos l'han resolt ben armònicament. Aquell idili entre el pí i la palmera no ha quedat reduït a manifestacions líriques; ha passat a la vida intel·lectual. Una dona nordamericana Miss Dorothy Canfield, té publicat un llibre titulat «A Montessori Mother» (Una mare montessori) i que no és altra cosa que un fervorós estudi del sistema, que una dona del Sur, intel·ligent i comprensiva, la italiana Maria Montessori ha aplicat a l'educació dels infants.

En aquest sistema i en aquell llibre es defensen uns principis que tendeixen a deixar als infants les seves iniciatives, sense que en les normes coactives que volten a qual-sevol ésser, puguen vore la imposició d'una voluntat extranya sinó per el contrari les limitacions que la realitat posa a la lliure voluntat de l'home. La constatació d'aquests principis fa dir a Miss Dorothy Canfield que els homes i les dones quan han arribat al seu més alt desenvolupament és quan han pogut moure's en un ambient que ha fet possible el lliure creiximent de la seva individualitat. La reverència per la personalitat del nen, és lo que ha produït en les societats saxones eixa floració d'homes d'un temperament tan poderós com ara el mateix president electe nordamericà Mr. Hoover. L'uniformisme en canvi, idea tan contrària a la vida, ha esterilitzat no ja el natural desenvolupament de societats i nacions, sinó la formació d'homes conductors. El punt dolç en les doctrines d'aquestes benemèrites, Maria Montessori i Dorothy Canfield, consisteix en que junt a aquella independència i llibertat posen sempre la disciplina, però no la disciplina en el sentit de cega coacció externa, sinó en el que l'Americana anomena «capacity for self-control». És a dir, domini constant de sí mateix. Així queden tan apartades de l'autoritarisme esterilitzant de tota energia, com del radicalisme estúpid i infecond.

Si feu ara una comparació entre una escola típica i altra en la qual aquelles idees es cultiven, trobareu diferències substancials i no serà la menys important l'amor que les primeres senten per l'uniformisme, per els traïcs llampants però iguals, per fer un moïlle per a totes les intel·ligències dels seus escolars i el que senten les segones per la varietat i el respecte a la persona dels infants.

Sempre recorde aquella anècdota que contava un escriptor referent a la distinta manera de reaccionar els pares espanyols, francesos i anglesos davant d'un corrent episodi familiar. Si topeteu, deia aquell autor, amb tres joves matrimonis de les dites nacionalitats, que van acompanyats dels seus fills i un d'aquests cau, veureu com els pares anglesos se limiten a vigil·lar-lo i el nen s'alsa ell a soles i continua alegrement; els francesos corren a alçar-lo i a preguntar-li si s'ha fet mal; els espanyols l'alsen tot renyint-lo. El nen espanyol, dels tres, és l'únic que plora.

En les nostres contrades es produeixen molt sovint homes de negocis, formats per ells mateixos, homes enèrgics i d'acció, que podrien curosament atendre als seus fills sense coaccionar la seva independència, i opten sempre per les normes educatives contràries, i d'homes forts i decidits en surten fills abúlics i sense nervi, corroborant la dita americana que entre dos homes en manegues de camisa tan sols calen tres generacions. ¡Com fora de desitjar que dones com les que m'han suggerit aquesta estampa amb les seves idees, influïren als educadors de les nostres terres, tan necessitades d'homes intel·ligents, però forts i capaços de ràpides decisions!

JOAQUÍM REIG.

Qué hi ha de nou?

A MISSENYORS ELS AUTORS DRAMATICS

Hi ha la creació a Madrid d'una comunió de persones afectes a les lletres que, prenent un nom ple de graciós simbolisme—*El Caracol*—es reunirà per a fer concerts íntims de música, poesia i drama. Ho capitaneja Rivas Cherif. Els artistes són Magda Donato, Azorin, Max Aub, etc. Gent simpàtica per ser ansiosa de novetats i d'independència i més encara, admirable per virtut de la seua sociabilitat cordial envers els ganosos d'una aristocràcia del pensar. També esquerps i recluit dins la closca del simbòlic gasterópode que han pres per distintiu quan al contacte amb el públic beoci.

Hi ha una acilitut mental, una selecció d'esperit, si més no, en estos gestos. Hi ha també una consciència de la llibertat que se li deu a l'Art

Un poeta dels que marquen època, D'Annunzio, al crear dins sa illa Vittoriale aquell escenari a l'aire lliure on era autor i escenificador alhora demostrà com encara als homes cums, als que tots els honors i preeminències els hi son donats, necessiten per a la lliure volada de son esperit una atmòsfera absolutament neta.

A Las Palmas, dos poetes selectes, Jossefina i Claudio de la Torre, feren el «Teatro Mínimo» d'èxit feliç. Intencionadament no vullc parlar del Teatre Íntim de l'Adrià Gual, perquè amb tot el que he anat dient n'hi ha prou per a suscitar nostra enveja.

I bé. ¿Quans anys han de passar pera que esta Andorra literària de València es decidisca a sentir—o pensar que podria sentir—una necessitat semblant?

¿Hi ha esperits selectes a València que estimen l'art pur?

Els hi ha.

Un eixemple: la Societat Filarmònica. Només passar la mirada pels programes executats es pot copsar l'aptitut receptiva dels oients.

Tenim, sens dubte possible, un auditori ben preparat. Tenim uns poetes que freqüenten la literatura dramàtica amb cert desig d'elevació. Melià tan expert coneixedor de la vida i de la tècnica; Buil tan líric i cordial; Puig Espert, cervell que mena l'esperit cara als lliures horitzons; Sendín, tan humà i tan fàcil i delicat... i més encara... Potser cadascú d'estos té una o varies obres d'eixes que en els moments dels somnis es van purificant fins el dia que per feliç conjunció surten triomfadores sense concessions ni supediació als designis d'una empresa, públic o tendència.

Hi ha dret a esperar-ho d'estos escriptors. Més encara quan es remira l'història de nostra literatura. Ella només naixer ja munta els cadafalcs dels *misteris* i *entramesos*. Teatre ingenuo, lírica primitiva que van modificant el regles però que per inexplicable, incompreensible ahando no evoluciona cap al teatre civil. Quan a València apareix la comèdia es per influxe dels castellans. Lluix en esta llengua una època i s'apaga.

Quan passats mols anys apareix un balbucejant teatre nostre es llença cap al colorisme, l'anecdota i lo pintoresc. Es fàcil de constatar que els valencians som excelents lírics i millors satírics en desesperada sollicitud o punyentment satiritzants. D'una o d'altra manera tenim la verbola fàcil i cridadora. L'amable diàleg és desconegut al llibre, al teatre i fins a la vida de relació. Es palpa una incapacitat específica per al diàleg cultural apte per al matís, per a les subtileses per tot alló que dóna ales als pensaments.

¿I per què?

Diuen amb rara unanimitat els cultes i eis il·letrats que és per la forta individualitat creadora; per la fàcil assimilació i per la facultat d'improvisar que ens lliuren de l'auto-anàlisi. Totes estes qualitats, si és cert que han servit per a lo que solen dir ningú no negarà que si bé es mira, son excelents vehicles per a un diàleg interessant; pera les més arriscades especulacions; per a no creure 's mai que l'obra feta està suficientment perfecta. Nostra època es distingix per una florida de l'estudi especialitzat. Alló del sigle passat que tots feien de tot donà resultats nefastes. Afortunadament tots estem ja convençuts a València.

Els escriptors dramàtics que s'han destacat amb eixa lloable vocació d'enlairar

el teatre comencen a deure nos l'obra lliure i pristina, or del que es fan les corones pera els immortals. Es una meta que tots deuríem proposar nos. ¡Si cadascú deixara un obra en la qual no haguera entrat la mínima part d'interés extrany a l'art!

NAVARRO-BORRÁS

Un epistolari de Teodor Llorente

EN el fons de les emocionades rimes d'Ausiàs, al fil de les paraules d'Eiximenis part de la construcció literària en l'imatge de nostra Catedral, per Almela i Vives, esguitant graciosament els versets del *Spill* de Jaume Roig, crepitant en la «Quaresma de San Vicent Ferrer» el tema valencià ha pres definitiva actualitat literària, i des de Catalunya, ens han arribat grats reflectes claríssims de les coses nostres.

Heus ací el darrer llibre, encara no impremtat per complet, que des-de Catalunya rebrem en data propera:

Epistolari de Teodor Llorente.

A la gentilesa del Director de «Las Provincias», recollidor i organisor de les epistoles paternes, devem les primícies de l'obra. Hem fullejat els quatre fulls primerament sortits de les màquines i al cap dels quals va el próleg del segon Llorente.

Transcriure un fragment serà, a més d'oferir l'interés de lo inèdit, exposar, amb les pròpies paraules, l'intenció de qui les escrigué:

.....«Quant a l'ordre hem preferit el cronològic, perquè d'esta manera el llegidor pot seguir, pas per pas, el moviment del renaixement literari, des de quan eren comptats el escritors catalans que escrivien en català la seua correspondència, fins els últims temps que ja és general l'ús de la llengua del país per a les relacions epistolars; i tot evidenciant-se les bones relacions que sempre han mantingut literats catalans i valencians, se presencia el desenroll que pren aquella nova aubada de la literatura de la llengua del país, que tingué per apòstols Milá i Fontanals, Marian Aguiló i Rubió i Ors, i se veu com sorgint espontàniament la biografia del poeta Llorente, la figura preeminent del renaixement literari valencià, feta íntimamen pels escriptors de la seua època».

Afegirem que en el primer volum d'aquest epistolari, que se projecta de dos més, estan inserides les cartes de signatures levantines dirigides al poeta. En el següent van els noms castellans i el tercer contindrà les escrites pel protagonista.

Malgrat la bona quantitat de material arreplegada, hi ha una justificació en el próleg que explica, pel caràcter poc col·leccionador de Llorente, que no siga complet l'epistolari.

Un interés de l'obra és la munió de notes que expliquen detalls, biografien noms i aclarien conceptes, donant impressió viva de la correspondència. En este respecte, l'autor de l'epistolari ha fet insistent expressió del seu reconeixement al P. Josep Calveras, S. J. de l'Oficina Romànica, que ha donat bon nombre de notes i ha corregit molt encertadament sobre les cartes.

Se veu, en fi, en just elogi al director de «Las Provincias», una labor feta, a més de amb l'amor filial naturalíssim, amb la cura d'un bibliòfil correcte i assabentat de l'importància de l'obra. Hem de remarcar, encara, un detall favorable al Teodor Llorente actual: defugint desinvoltagament normes potser massa rígides, ha aconseguit un llenguatge senzill i una ortografia neta i lògica, sense ruralismes ni arcaïsmes, seguint l'estil usual de la majoria de nostres escriptors.

Entre les lletres dels fulls que hem llegit, se troben algunes molt interessants.

Com a nota més saborosa d'aquesta notícia, aprofitem la cordial autorisació del Sr. Llorente per a transcriure una lletra adreçada al poeta passat, per la glòria felibrenca de Frederic Mistral:

«Mallaine (Bouches du Rhône) 24 octobre 1876.

Mon cher Llorente:

J' ai lu avec une vive emotion le charmant article et les vers délicieux que vous venez de me consacrer dans LAS PROVINCIAS a l'ocasion de mon mariage. Vous êtes toujours le plus delicat et le plus sympathique des poètes valencienes et vous maniez avec une égale élévation les deux grandes lyres espagnoles. J' ai beaucoup regretté de ne pouvoir assister aux magnifiques fêtes du roi Jacme, mais par la valeur des hommes que nous vous avons députés, vous avez pu juger de l'interêt que nous prenons en Provence à la glorification des fastes historiques de votre pays. MM. de Tourtoulon et de Villeneuve ont dû vous doner de bien amples détails sur l'organisation de l'Académie de la langue d'oc. J'ai lu dans LAS PROVINCIAS un article à ce sujet. Nous allons, dans le courant de cette année, developper activement le mécanisme de notre association littéraire. Faites de votre côte tout ce qui est possible pour fructifier et favoriser notre *union felibrenco*, et vous verrez qu'il en résultera des grandes choses pour la rélevement idéal, moral, littéraire et artistique de notre race. Les deux littératures sœurs (celle de la Couronne d'Aragon et celle du Midi de la France) se comuniqueront leur lustre reciproque, et glorieuses dans le passé par les mêmes causes elles redeviendront glorieuses dans l'avenir par nos fraternels rapports.

Saluez de ma part, mon cher ami et confrère, et amis de la rédaction de LAS PROVINCIAS et croyez a ma chalereuse gratitude et à mon dévouement croissant par toutes les choses de votre pays de lumière. — F. Mistral.»

En l'actualíssim interés públic per les obres de caràcter biogràfic, aquests volums són intrínsecament valuosos i tenen, a més, una felix gràcia oportuna.

EL SECRETARI

El Pare Fullana en l'Acadèmia

Com ja saben els nostres llegidors, el dia 11 de novembre va pendre possessió el membre de la Reial Acadèmia de la Llengua Reverend Pare Lluís Fullana i Mira, de la orde de Sant Francesc. L'acte era un esdeveniment per al món de la cultura valenciana, sobre tot tenint en compte que el Pare Fullana havia estat elegit acadèmic única i exclussivament per la seua condició de filòleg valencià. Però el Pare Fullana no ha tingut «bona premsa» en València.

¿Serà sospitós el valencianisme del Pare Fullana?

* * *

Per si acàs, traduïm un fragment del discurs que va pronunciar el Pare Fullana el dia que va ésser rebut a la Reial Acadèmia.

«Entenem—deia—que la Reial Acadèmia Espanyola i el Govern de S. M. han prestat un dels majors serveis que podien prestar a la llengua Castellana, associant a ella les altres llengües regionals. Ningú ha de témer, per tant, que d'això haja de sufrir cap minva la Llengua Castellana, ni vagen a menyscaptar-se els seus furs i privilegis. La Llengua Castellana, pel seu caràcter, pel seu ús, per les seues funcions i per la seua qualitat de llengua oficial és la que unirà sempre, com a un sol individu, a tots els veritables espanyols de nostra Península, de les seues illes adjacents i de les nostres antigues possessions d'Amèrica».

¿Està clar?

* * *

Havem llegit «La Epoca» que per tradició és el diari que dedica major espai a les solemnitats acadèmiques. I l'havem llegit per trobar la llista exacta dels acadèmics que assistiren.

A més del director, secretari i censor de la corporació, eren presents els senyors Rodríguez Marín, Novo i Colson, marquès de Villaurrutia, Sandoval, Gutiérrez Gamero,

Torres Quevedo, Casares, comte de las Navas, Gómez de Baquero, García de Diego i comte de Gimeno.

Creem que en manquen alguns...

* * *

Els diaris de Madrid es limitaren a donar una ressenya sense comentaris. «Heraldo de Madrid» va ésser una excepció. Donava gairebé, uns comentaris sense ressenya signats per Francisco Luciente.

Del to emprat pel senyor Luciente donarà idea el següent fragment: «Un fraile de Zurbarán. Pero bien provisto de papadas... Debe de ser inteligente. Debe de serlo... Da una sensación de gran autoridad, y de autoridad serena. La lectura de su discurso tiene el tonillo de las del refectorio... Su discurso carece de toda concesión a la amenidad; es una robusta pieza de indiscutible gramática valenciana. Al leer, por defecto de pronunciación, cambia la «i» por «e», y dice «modificación», «privilegio», etc., etc. En la primera «modificación» hay un rumor en la sala; después, los lapsus se aceptan».

I així successivament...

Nostre estimat colega «Las Provincias» va copiar amb molta oportunitat algun paràgraf del senyor Luciente i li va dedicar comentaris duríssims.

* * *

De bona gana comentariem el discurs del Pare Fullana que versava sobre el verb valencià. L'espai, però, ens ho impediex, sobre tot perquè és imprescindible dedicar un record al discurs de contestació pronunciat pel senyor Josep Alemany i Bolufer, catedràtic de grec i natural de Cullera.

El discurs del senyor Alemany va ésser un prodigi de serietat científica i de coneixement de la matèria. Segurament, en la ja llarga vida de l'Acadèmia «filipina» no s'haurà conegut cap discurs semblant.

Quantes «idees» noves!...

El senyor Alemany, per eixemple, creu que el Pare Fullana hauria hagut de precorinar l'ús en valencià, de la lletra «ñ» en lloc del signe «ny». ¿Sabeu la raó que dóna el docte filòleg? Diu: «así, al menos, no me corromperían en algunas partes el apellido, llamándome *Alemany* en vez de *Alemañ*».

Això és ciència!

I si això és ciència, en València tenim un pou de ciència: la col·lecció de «La Traca» antiga, i la col·lecció de «La Chala» moderna.

EL VELLUTER.

El Sant Nicolau de Vinaroç

PETIT, quan encara era un «nicolauet», somniava l'aplegada del jorn de Sant Nicolau. ¡Quin tràfec en les cases! ¡Quina bellugadissa en les escoles! ¡Quin deler teniem tota la canalla del poble!

A bots i redolons sortiem de l'estudi, al capvespre meravellós—foc en el cel i esmeragda en la mar—fretuosos d'arribar a casa nostra i dir-li a la mare, rient, que prompte, havia dit el senyor Mestre, era Sant Nicolau. La mare ho sabia ja. La mare no s'havia descuidat de encomanar el «to-tóu» de la millor roba i les sabates més lluentes.

Buscavem en la golfa de l'escola—negra, teranyinosa, espantable de corregudes de rates com a feres—el Sant Nicolau. El nostre, el de l'escola dels «petuts», no era molt llarg. Era un Sant Nicolau de «petuts», de un parell de metres de llargaria, de bona fusta i caputja daurada. I comensavem a vestir-lo: paper daurat, argentat, vermell, blau, groc... El Sant està vestit i revestit. La caputja més daurada i d'un blau ingenu el pal, i de totes coloraines les tires de paperam, vestidures sacres.

Sortiem en mig del carrer per a esmolar en les pedres de l'acera el punxó de matar

gallines. Passavem per davant de totes les sucreries del poble i allí tenien, temptadores, en l'aparador, les primes en panses i el pastisset d'esperansa del dia de Sant Nicolau, que miravem i miravem enllepolits, arrimats al cristall, xafant el nas, deixant un redolí d'alé calent, com un nuvolet viu.

Arribat el dia gran, molt matí—blau, boirines i un sol infantivol— anavem a l'estudi. El senyor Mestre s'havia llevat enjorn. Anava seriós, solemne, vestí la roba de cerimònia: un traje negre, d'un negre rígit i antic, armilla de bellut, anacrònica, envoltada al coll blanc una corbata gruixuda. Ens parlava un castellà amb una veu tremolosa, encara més moll, castellà ben fi d'hores solemnjals. I comensava la rifa del gall: soroll de crios, aplaudiments, cridòries de les dones, plors dels petits que sempre volien qu'els caiguera la rifa...

Després... Amb un respecte filial, lo més gran, agafava la barra enflocada de paperam de colors que representava Sant Nicolau. Corriem els carrers. Aqueixa jornada teniem fur per a matar i fer ne presa de totes les gallines que anaren per el carrer. Tots portavem punxons esgarrifants, però les víctimes mai hi eren: les dones no's descuidaven d'amagarles.

* * *

En els Estatuts de l'Universitat de Lleida es troba el més primitiu antecedent, conegut d'aquesta festa. Es la jornada del «episcopus puerorum», del bisbet, germana de la «fête des fous» dels estudiants francesos: festa desaforada, folla, balls, carros triomfals, misa burlesca, càntics, corregudes espasa en mà, agutzils verguers desacatats.

En 1611 En Sebastián de Covarrubias, en l'obra «Tesoro de lengua castellana» deia: «Antiguamente, en las yglesias de san Nicolás, obispo de Mira, era vn infante de coro que, con solenidad, colocándole en medio de la yglesia en vn cadahalso, baxaua de lo alto de bouedas vna nuue, y parando en medio del camino, se abria. Quedauan vnos angeles que traian la mitra y baxauan hasta ponersela en la cabeza, subiendo luego por el mismo orden que auian venido Esto vino a ser ocasión de algunas licencias, por que hasta el día de Inocentes tenia cierta jurisdicción, y los prebendados tomaban officios seglares, como alguaciles, porquerones, perreros y barrenderos. Esto, a Dios gracias, se ha quitado totalmente.» Milà i Fontana's ens parla d'aquesta costum, que arriba, amb modificacions, fins als nostres dies.

La festa de Sant Nicolau, bisbe de Myra, és encara la festa gran dels nens de les escoles de Vinaroç: és la mateixa del bisbet, transformada. Abans es proclamava un noi bisbe, per a unes hores orgiàstiques de follia; ara es vesteix de coloraines una fusta llarga, que porta una caputja daurada, com una mitra. El mateix sentiment juvenivol viu...

* * *

La tarda de Sant Nicolau - jocs de boletes i caragolets, prima i pastisset per a berenar, passeig al riu—s'ha acabat. Tornem a casa. El senyor Mestre—tant vellet—pareix cansat. Nosaltres anem tots cantant, però la cantúria no té la fresca alegrí del matí; nostres peus alsen nuvols de pols, com flamerades, il·luminats per el sol que va morint.

ALVAR PASQUAL LEONE

L'Art, la Llengua i la Història de València en la nostra Universitat

ERA un fet realment insòlit que en la Universitat de València es desatenguera per complet l'estudi de l'art, de la llengua i de la història del nostre poble. D'eixa manera es contribuïa a que es formara una joventut desarrelada i estèril per a l'espiritualitat valenciana, deixant per als homes atacats de *manfes* el coneiximent d'aquelles disciplines que deuriem d'estar en l'interés dels nostres centres d'ensenyança. Encara es diu—per a vergonya de tots—que l'escriure valencià o estudiar la història valenciana,

és una mania com qualsevol altra. I encara es mira als treballadors del nostre esperit, com uns éssers desequilibrats, completament pacífics i pintorescs, per als quals s'ha de tindre la caritat de la indiferència.

Afortunadament la Facultat de Filosofia i Lletres cura de rectificar aquesta tradició, establint dins del Doctorat les càtedres de les tres disciplines esmentades. El nostre comentari seria de franc elogi, si no creguerem que al fixar les hores de cada càtedra s'ha reduït el número dels seus assistents. Els mateixos estudiants de la Facultat es voran privats de concórrer, per tindre d'acodir a altres càtedres obligatòries. I en quant a les persones agenes a la Universitat, únicament aquelles que tinguen el privilegi de disposar de les hores del malí al seu caprici, podran anar-hi en calitat de oients. Es demana, puix, quelcom més que bona voluntat.

La càtedra d'Art, regentada per el Sr. Marqués de Lozoya, és obligatòria, i de les altres dues, la de Història, a càrrec del senyor Sanchis Civera i, la de Llengua, per el P. Fullana, n'és obligatòria una qualsevol.

Comprent l'interés que aquesta reforma té per als nostres lectors, hem demanat unes quartilles a cada professor referents al seu plà d'ensenyament. Tots tres ens han fet l'honor—que remerciem—de complaure'ns. Les publiquem a continuació, paraula per paraula, lletra per lletra, tal com ens les han donat els seus autors, amb la única aclaració d'haver traduït al valencià les del senyor Marqués de Lozoya, el qual les redactà, com es natural, en la seua llengua.

* * *

Al desaparèixer l'absurde règim d'uniformitat en els estudis universitaris d'Espanya, la Facultat de Filosofia i Lletres de València ha afegit al quadre de les seues assignatures alguns cursos d'investigació de caràcter regional, entre els quals està la Història de l'Art Valencià. La importància d'aquest estudi és extraordinària, no sols per a l'antic Reine sinó per a la cultura espanyola, la modalitat artística de la qual és potser el seu més alt valor en el món, i en ella juga un paper decisiu la gloriosa escola valenciana.

Es tracta de cursos monogràfics, en els quals els deixebles han d'investigar, baix la direcció del professor, sobre un tema determinat, aprop del qual han de redactar-se un o més treballs. Per al curs actual he proposat l'estudi de la Pintura Valenciana, encara que no hi haurà temps més que per a estudiar els primíius i, tal volta, algún dels grans pintors del Renaixement.

De les dues hores setmanals de classe, en consagrem una al coneiximen d'aquelles escoles que més han influït en l'orientació artística de València, i altra a l'estudi del desenroïll històric de l'escola valenciana, utilitzant les monografies existents. Com l'ensenyança de la Història de l'Art ha d'ésser essencialment pràctica, a més de manejar en classe el major número possible de gràfics, hem iniciat una sèrie de visites setmanals al nostre riquíssim Museu, a la col·lecció esplèndida de la Seu i a les que es conserven en les Esglésies i en cases particulars. Altrament hem de fer, si Déu vol, una excursió mensual a les localitats de la regió que serven tresors pictòrics. Hem visitat ja l'inestimable munt de l'Església de la Sang, de Liria, i en el nostre plà figuren també Xàtiva, Segorb, el Puig i alguns pobles del Maestrat.

A la redacció de la memòria col·laboren els alumnes aportant els apunts presos en aquestes classes pràctiques i omplint paperetes amb referència detallada als llibres, revistes i articles de periòdic que tracten de pintura valenciana per a formar una bibliografia lo més completa possible. Per altra banda un d'ells ha de redactar durant el curs un treball, a base de documentació inèdita, sobre un pintor o una obra pictòrica.

De l'esforç de professors i deixebles depen el que a la nostra Universitat li sia concedit el suprem honor de conferir el més alt grau acadèmic. Ningú de nosaltres hem d'escatimar el nostre treball. Per a l'ordenació de la nostra labor he recordat la que jo mateix vaig seguir en la classe d'Història de l'Art, baix la direcció del gran valencià Elies Tormo. Aquell curs constituïx un dels records més agradables de la meua vida i és per a mi un plaer el revivre-lo ara i vore reflectir-se en els meus alumnes els meus entusiasmes d'estudiant.

JOAN DE CONTRERAS

* * *

Etern agraïment dels valencians mereix la Facultat de Filosofia i Lletres de la nostra Universitat a l'incloure entre les assignatures per a obtindre en ella el grau de Doctor de la dita Facultat, a l'estudi de la Història de València i el de la Literatura valenciana. Lo que de lamentar és, l'haberme encarregat de les lliçons de la primera d'aquestes disciplines, no per que me falta entusiasme i amor a ella, sinó per incompetència.

Sabuj és que el curs de cada una de les assignatures del doctorat de Filosofia i Lletres és monogràfic, amb la intenció de que sia pràctica la seua ensenyança i puga l'alumne estudiar en tots els seus aspectes el punt que es determine, adestrant-se amb l'estudi de temes especials dintre del general concepte de cada disciplina. Cenyint-me a aquesta plausible determinació, intentaré començar l'estudi de la assignatura per els fonaments d'ella. Així que, emplearé aquet curs donant a coneixer les fonts per a l'estudi i formació de la Història de València.

Primerament precisa historiar la evolució dels estudis històrics en València des del el segle XVIII, època en que es desenroïlla portentosament el moviment intel·lectual que estava ensopit i com mort en les

darreries del segle anterior, en especial en lo que's referia a la Història de València, mixtificada fins aleshores per la influència dels falsos cronicons. L'obra del pare Segura, *Norte Crítico*, verdadera metodologia que res tenia que envejar a la moderna, educà i formà a nostres grans investigadors, les obres dels quals son encara admirades i el patró per el que es deuen guiar els historiadors del pervindre. En aquesta part del curs donaré a conèixer la bibliografia principal del període. Aprés, estudiarem críticament les cròniques de Beuter, Viciano, Escolano, Diago, Boix i Llorente, i les fonts de que se'n serviren, lo mateix que'ls geògrafs i historiadors antics, fonament indispensable de la Història de València.

Altra part del curs se destinarà a donar a conèixer els magnífics arxius valencians, estudiant els grups de la documentació, l'orige de cada ú d'ells, la forma d'investigació, el contingut i importància històrica, els seus variats aspectes i la necessitat del seu coneixement en els diversos aspectes en que s'estudie o forme la Història de València. Seran objecte d'estudi els arxius municipal, regional, de la curia eclesiàstica i el de la Seu, altrament de les col·leccions que existixen en València. També donaré notícia de la documentació que referent a la història valenciana es troba en els arxius del Vaticà, de la Embaixada d'Espanya a Roma, de Nàpols, i en especial del Arxiu de la Corona d'Aragó, del Nacional de Madrid i d'alguns altres particulars. No cal dir que també tinc el propòsit de donar compte dels Dietaris, llibres de memòries, relacions, autobiografies i apuntaments dels que jo tinga notícia o haja estudiat, tot per supòsit referent a la Història de València, i de la epigrafia, numismàtica i heràldica valencianes, elements necessaris i fonamentals per a estudiar amb fruit i formar la Història de València, que per desgràcia no està escrita encara.

Aquest és el programa a realitzar que tinc el propòsit de portar a efecte en el present curs, unint la teoria a la pràctica, amb el desig d'inculcar l'afició als estudis històrics sobre la regió, i despertar l'amor a València, per a ofrenar a la Història general d'Espanya un delitós ramell de glòries i grandees que estaven amagades i que son desconegudes per nosaltres mateixos.

Que siga un fet la implantació del Doctorat de Filosofia i Lletres en aquesta Universitat per a llustrar d'ella i honor de València.

J. SANCHIS I SIVERA

L' HISTORIA DE LA LLITERATURA VALENCIANA EN L'HUNIVERSITAT

No cab dubte que la manera mes fàcil, mes adequada i mes raonable de poder conèixer degudament a un poble, deu buscarse en lo desenroll i progrés de la seua història. Les manifestacions de sa vida, així política i social, com en esguart a ses produccions lliteraries i artístiques, pòsen de relleu, lo seu caracter. aptituds, ingèni i activitats, que, segons siguen elles, fan gran i glorios a eixe poble; o no permetixen que creixca i es desenrolle, en ell, tota cultura i tota civilització.

Lò poble valencià, com es vullga que sempre fon dotat de moltes i extraordinaries qualitats per a ser gran i poder sobreixir, per damunt dels demés pobles, la seua història política i social, lo mateix que la lliteraria i artística devia ser conforme a les qualitats que posseïa. I si algú dubta de la realitat d'estes afirmacions, i no li fá nòsa lo treball, que òbliga les pàgines de nostres antics anals, o escorcolle els vells pergamins dels Archius; o bé, que estudie detengudament la riquesa de nostres produccions lliteraries i examine les belleses artístiques que per tot arreu se troben i es convencerà d'este nostre raonament; i tal vòlta li parega curt i pòc adequat per no respòndre encara als fets que fàcilment se pòden comprovar.

Es veritat que circumstancies llastimoses obligaren als valencians a suspendre, en cèrta manera, lo seu camí pròpi i natural, obligats per la llei de la força; mes mai podrà dirse que oblidaren lo seu deure de procurar lo conreu de la llengua i de la seua lliteratura; com tampòc oblidaren lo cultiu de les Belles Arts. I foren circumstancies llastimoses perque foren atres tantes equivocacions, Quan lo Reine de Valencia, no obstant tindre vida pròpia en virtut de sos furs, permaneixia unit i ajuntat al Reine d'Aragó i pricipat de Catalunya, creixent este Reine, feya creixer a tots els reines i estats de la Corona d'Aragó. De la mateixa manera, unit i ajuntat nostre Reine al de Castella, l'hauria engrandida, gojant de les mateixes franquees i llibertats que tenia en atre temps. Per aixó diem i repetirém que hi hagueren grans equivocacions.

Mes eixes equivocacions sembla que tendixen ya a desaparèixer. L'introducció, en nosira Universitat de l'enseyança de l' Història Regional, de l'Història de l'Art i de la Lliteratura Valenciana es una pròva eloqüent de quant havém afirmat.

Per míg de l'estudi de l'Història de nosira Lliteratura podrán conèixer pròpis i extranys lo tesor incalculable de les produccions lliteraries escrites en llengua valenciana tant ignorades i fins menyspreades de molts que no senten ni tenen conciença de sa pròpia dignitat.

Eixos estudis, además de obrir les portes, de bat en bat, lo extens camp lliterari, ha de servir per a poder posar les files, ben posades, a fi de que'ls veïns que vinguen, en les seues mans llavades, no s'aproprien gran part d'eixe camp, com moltes ho han intentat, i s'establixca la divisió natural del domini lingüístic valencià, del domini lingüístic de les demés Regions espanyòles que gògen també de pròpia llengua.

P. LLUIS FULLANA

Col·lecció «L'estel»

TOT ÉS COMENÇAR...

INICIAREM la publicació d'aquestes pàgines mensuals i ara volem seguir amb l'edició de llibres literaris i de cultura que donen satisfacció al desig d'escriure que anima al nostres joves i al delit de llegir que s'observa en el públic.

La Col·lecció «L'Estel» naix també perquè uns quants valencians generosos han oferit els seus cabals, atents exclusivament als fins espirituals que sempre han de servir de base a una empresa d'aquesta mena.

Estem en el moment aquell en que unes probes d'impremta, els dibuixos que han d'ornar les pàgines del primer llibre i unes paraules d'ací i d'allà, totes alentadores, donen a les que estem escrivint una lleu tremolor d'emoció.

Quin serà el fat de la nostra Col·lecció? No tenim la facultat—ai, la limitació humana—de vesllumar el pervindre, no sabem si serà una probatura més. Lo que podem afirmar de nou és que anem guiats per una voluntat ferma i que la nostra empresa té un caràcter nòblement, amplem, fràternalment valencià.

CARACTER DELS LLIBRES

«L'Estel» publicarà sis llibres anuals d'unes 128 pàgines a les quals aniràn afegides làmines, dibuixos, etc. El preu de la subscripció serà de 12 pessetes per cada sèrie de sis volums, que podrà pagar-se en dues voltes. El llibre solt es vendrà a 2'50 pessetes.

Contindran biografies, contes, novel·les, poesies i monografies d'art, de literatura i d'altres matèries.

«L'ESPILL A TROSSOS»

El primer volum de la Col·lecció que apareixerà al mateix temps o poc després que TAULA, es titula «L'Espill a trossos», aplec de poesies de Francesc Almela i Vives.

Estem segurs que ha d'ésser rebut amb l'interés que mereix aquest jove poeta. Es el primer volum de «L'Estel» i és també el seu primer llibre de versos. Almela i Vives, quasi inèdit entre els valencians, com a poeta, esdevindrà una agradable sorpresa. Els seus versos son per a llegits i assaborits. «L'Espill a

L'ofrena moria

trossos» serà un llibre que el lector pendrà varies voltes.

Altrament serà un llibre que hom fullejarà com els nens miren els llibres d'estampes. Totes les poesies que hi conté van il·lustrades per Josep Mateu amb els seus dibuixets inimitables, d'una finor, d'una gracia i d'un estil que no podriem alabar mai prou.

En aquesta plana oferim als nostres llegidors tres de les il·lustracions que figuren en «L'Espill a trossos».

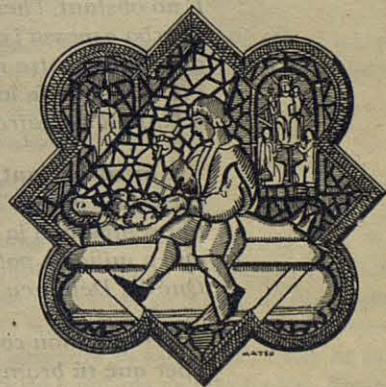
ELS ALTRES LLIBRES

El segon número de la Col·lecció constituirà una sorpresa—dia la circular que publicarem. Anem a descobrir la incògnita. El segon número es titularà «Blasco Ibàñez i València» i es deurà a la ploma de Juli Just, naixcut baix l'advocació literària del gran desaparegut. Les lletres valencianes s'honoraran amb la publicació d'aquest llibre, a on es descriu les primeres passes de Blasco, a on s'evoca l'escenari de les seus novel·les valencianes, les relaciones literàries amb els homes del seu temps. Llibre que farà encara més íntim per als valencians el nom de Blasco i per al qual està preparant unes il·lustracions Tomàs Fabregat.

A continuació editarem unes proses de viatge d'Eduard López Chavarri, i una novel·la valenciana de Maximilià Thous Orts.

Cant a la Garrofera

Romanc

A JOAN ALCOVER

*Sempre al pensar en tú, poeta de Mallorca,
he vist un cor sagnant en un recò d'oblit
sobre un país daurat que eleva ses muntanyes
al cel, com copes plenes d'angoixes d'infinit.*

*A l'arribar a mí les teues elegies
ont has buidat el calze de tantes amargors,
en l'auba de la vida, sentia entre les fulles
no sé quins rars aromes de malferides flors.*

*Jo sé que al teu sepulcre vindrà el sol de justícia
donant-te el temps, quan passi, són alenar seré;
que l'avenir, sens dubte, durà per a honorar-te
les branques més florides del seu jardí. ¡Jo ho sé!*

*Ton nom serà rosada de llum per les centúries.
i, altres gents que han de viure, han de plorar amb tú;
més dur-te al fons de l'ànima, com la claror d'un astre,
com jo te duc, poeta, no t'ha de dur ningú.*

DANIEL MARTINEZ FERRANDO

Mallorca 1928

POEMA HORTOLÁ

*Algo hi ha que't con mou, ma bèstia preferida,
ma bella vaca rossa d'ulls dolços plens de calma.
Algo hi ha que's con mou, al fons teu, este vespre
que les teues companyes no arriben a sentir.*

*Algo hi ha que'm con mou, a mi també, en ma carn,
en ma sang i en ma vida, com a tú, pobra bèstia..
algo que fa acostar-me, manyagament, a tú
per sentir, aprop teu, esta opressió ignorada.*

*I, no obstant, l'herba és bona, l'herba de cada día,
l'herba espessa i dorada, que menjen tes companyes;
al voltant nostre resta la vida clara i bella
i tot açò, que fa la joia cotidiana,
a l'infinit s'enlaira: cançons, llums i flairors.*

*I, mentres tant, nosatres, allà anem, sense esme,
corpresos per est' hora prodigiosa que passa,
tan semblant a la nostra vida de tots els dies,
que a milions, pot ser, guarda instants, vides i amors..
Qué és, Déu meu, lo que passa que ens trobem tú i jo aixina?*

*Per què mon cor s'eixampla allà al fons del meu ésser
i per què tú bramules cap algo que no's troba?*

*Algo ha vingut de lluny, del fons de la vesprada,
d'allà del fons on foren nostres pares i mares,
d'aquelles llunyanies de la vida, aon bateguen
els éssers; algo arriba, desd'allà, que gemega
al fons de la carn nostra.*

*Çò que no sé capir i que no puc llucar
i que als dos ens capfica front la vesprada immensa...*

FRANCIS ANDRÉ

NOTES

"Rialles del voler"

Aquest és el títol d'una comèdia en dos actes que darrerament s'ha estrenat al «Teatro Moderno». L'autor és Josep Peris Celda, un dels creadors de l'escena valenciana que tenen més habilitat per a desenrollar-se damunt les taules. Peris Celda, que fins ara solament s'havia mogut en un ambient casolà, ha posat l'acció d'aquesta comèdia a l'època de les Germanies. Intent lloable. També és lloable que haja volgut usar un llenguatge culte, un llenguatge de bona voluntat. I la cosa agradable del cas és que el públic acceptà amb tota simpatia aquest llenguatge. El públic no és tan ignorant com volen alguns autors.

Un acte en Belles Arts

En el saló del carrer de la Pau s'ha celebrat una exposició de paisatges de València, Mallorca i Londres concebuts amb l'entusiasme del colorisme valencià pel jove pintor Manuel Moreno Gimeno. L'acte de la clausura va ésser molt brillant. En ell prengueren part el senyor Giménez Cotanda i els poetes senyors Bayarri i Verdeguer.

Col·laboradors

El bulletí de la Casa-València de Barcelona ha intentat contestar per mig de «L'aprenent» a l'article que en les nostres columnes va publicar «El velluter» remarcant certes anomalies que presentava la llista de col·laboradors de la publicació esmentada.

Celebrem aquesta contestació redactada en valencià. Els que tinguen curiositat per llegir-la poden vore-la al número de desembre del bulletí de la Casa-València.

Mulet en Barcelona

Vicent Mulet, el jove pintor valencià, va fer una exposició de les seues obres a les Galeries Laietanes de Barcelona. L'exposició (el catàleg de la qual era redactat pel nostre company Artur Peruchó) va tindre un èxit de visitants, de vendes i de premsa.

En casos com aquest és costum reproduir, entre totes les opinions, de la premsa, la més francament elogiosa. Nosaltres preferim escollir la més raonada i potser la més severa. Pertany a «La Publicitat» i diu així:

«D'un quan temps ençà els pintors valencians senten una mena d'atracció pel nostre públic i ens fan l'honor de dur-nos a ensenyar les seves obres. Pel que hem pogut veure en aquestes exhibicions, la pintura contemporània de València passa una època d'immobilitat; ni gaires inquietuds ni gaires novetats. Les aptituds evidents de la majoria de pintors valencians tendeixen a standarditzar-se en una fórmula gloriosa, però que va perdent l'eficàcia amb visible rapidesa. Vicents Mulet és un dels pocs que braceja per situar-se fora d'aquell lluminisme que avui al seu país practiquen simplement d'esma.

En les obres d'aquest pintor jove valencià predomina una mena de decorativisme, que es tra-

dueix en un concepte pla de la pintura. Evidentment, Mulet s'estima més ésser subtil que genial; gairebé totes les seves teles tenen una polifonia molt més delicada que els contrastos dels claps de sol i les ombres moradenques, i les carnadures de terrissa dels seus compatriotes.

Mulet cerca l'harmonia en l'acord dels matisos d'una mateixa tonalitat, i per aquest camí encerta notes suaument calijoses molt tranquil·les i ordenades.

Aquest ordre, aquest tendre resplendor que inunda les seves composicions, fins la tècnica més aviat reflexiva que vehement, plana i uniforme, contribueix a donar-los una estilització especial que els comunica aquell punt de decorativisme que deiem més amunt.»

Xiprers de Molvedre en Nova York

Aquest títol no vol dir, com sembla a primera vista, que els novayorkins vullguen ornamentar alguna perspectiva de la magna ciutat amb aquests arbres que, de tant en tant, posen una nota tan noble en el nostre paisatge. No. Aquest títol està relacionat amb una notícia que havem vist córrer fa poc pels diaris. Diu la notícia que el Museu Municipal de Nova York ha adquirit recentment per una considerable quantitat, el quadre «Xiprers de Molvedre» pintat per Santiago Rusiñol. Es una notícia que plaurà conèixer a tots els que saben anar a Molvedre sense necessitat d'entusiasmar-se pedantescament amb el «anfiteatro» o amb els «altos hornos». Aquella ciutat té molts poètics com el que va vore el pintor esmentat.

La poesia de Mallarmé

L'obscuritat de la poesia moderna és un motiu d'irritació per a alguns lectors, creguts que hi ha molt de deliberat en la manera d'escriure els poetes

Un amic de Mallarmé li deia a aquest seriosament:

—Com s'explica que vos comprega tot seguit quan parreu i que no comprega res quan vos expresseu en vers?

I el dolç Mallarmé va respondre amb un somriure:

—Acàs imagineu que jo passe els dies i les nits sobre les meues obres per a que les compregau al primer cop?

Un llibre sobre els Borjes

Cal esmentar l'article que va publicar Ventura Pascual i Beltrán al «Diario de Valencia» L'article es titolava «El mayor crimen de los Borjas» i es subtitolava «Cinco volúmenes en busca de editor». Aquesta frase es referia a l'obra reivindicadora de la memòria dels Borjes i principalment dedicada a Aleixandre VI escrita per Peter de Ros i la qual consta de 5 volums de més de 500 pàgines. El senyor Pascual i Beltrán es plany que l'obra siga poc coneguda entre nosaltres, per ésser escrita en anglès i perquè cap casa editorial espanyola s'atrevia a fer una traducció.

Barrès i Soriano

Un dels darrers números de «Les Nouvelles Littéraires» publica l'anècdota que literalment traduïm:

«En la primavera de 1895, Barrès se'n anà cap a Espanya. Feia aleshores poc de temps que havia aparegut el seu «Enemic de les lleis». I Barrès coincideix de nom un diputat espanyol il·lustre i republicà: Rodrigo Soriano.

Barrès passa per casa Soriano i va deixar el seu llibre amb aquesta dedicatòria: «Madrid, any 1895. Al senyor Rodrigo Soriano, amb els milors records d'un vianant, Maurice Barrès.»

Fa d'açò més de trenta tres anys. Després ha mort Barrès i viu Rodrigo Soriano entre nosaltres en qualitat de proscrit.

Ara bé: fa poc, un jove escriptor francès que es trobava a Madrid va adquirir per una pesseta aquell «Enemic de les Lleis», la dedicatòria autògrafa del qual ignorava el venedor. El comprador, a més de la estupefacció que li va causar aquest descobriment, va tindre el de comprovar maliciosament que el llibre, en trenta tres anys, no més havia estat tallat fins la pàgina 13...»

Això diuen «Les Nouvelles Littéraires».

Cada cosa en el seu lloc

L'article que va sortir en un dels darrers números referent a «La ceràmica de Paterna a Barcelona» sembla una mica confús en l'extrem referent a qui va descobrir la bella ceràmica que tant ha donat que parlar. El descobridor fon el culifíssim ceramòleg Manuel González Martí que pronte començarà a enllestir un volum referent a «La ceràmica popular de Manisses» amb destí a la col·lecció «L'Estel». Una bona notícia per als lectors!

Nou President a "Lo Rat Penat"

En la renovació reglamentària de la junta de «Lo Rat Penat» ha resultat elegit President el senyor Manuel González Martí. Ho celebrem sincerament i fem vots per a que la seua gestió al front de l'entitat valencianista servixca per a enlairar el seu prestigi.

La Càtedra de Lluís Vives

Ha quedat inaugurada la Càtedra de Lluís Vives en la qual s'han donat ja varies conferències. Per fi dins la nostra Universitat no hi haurà sols l'estatua d'aquell, sinó a més una mica del seu esperit. Aquesta reforma es deu en gran part a la labor del senyor Riba, a qui s'ha encarregat molt justament de regentar la Càtedra.

Un article de "La Voz" de Madrid

El Sr. Escofet, co-director de «La Vanguardia» i corresponsal literari del diari madrileny, publicà a «La Voz» un article titolat «El vínculo del idioma», inspirant-se en altre aparegut al «Diario de Cádiz» en el qual es comentava favorablement — a judicar per els fragments que hem vist reproduïts — la labor de la nostra revista i la Col·lecció «L'Estel». No sabem com expressar la nostra sorpresa. Un diari andalús — al qual donem les gràcies — es fa ressò de les nostres coses, originant el comentari del senyor Escofet, comprensiu i animador. Dayant d'aquest fet la nostra voluntat pren nova embranzida. I el desig de superar-nos impedit tota manifestació de vanitat.

Conferències sobre el teatre

L'Acadèmia de Literatura de la «Asociación de Estudiantes Católicos de Filosofía y Letras» de Madrid, anuncia un curs de conferències per a divulgació del teatre clàssic espanyol. En el programa d'aquestes conferències n'hem vist anunciades dues particularment interessants. En una segurament ja celebrada, el senyor Guastavino Gallent al parlar de la formació del teatre, estudia el grup valencià, dins del qual cita als següents autors: Timoneda, Rei de Artica, Virués. En la segona, senyalada per al dia 14 de Febrer, estudiarà a Guillem de Castro i Tàrraga.

Ens plau donar aquesta notícia.

Una interviu

En la pàgina titulada «Planos» de la *Semana Gráfica* que firma Frederic Miñana, aparegué en un dels darrers números una interviu celebrada amb Almela i Vives amb motiu de la publicació del «Llibre de les Dones» de Jaume Roig, editat per els Nostres Clàssics. L'àgil cronista dels nostre hebdomadari il·lustrat, amatent a totes les novetats d'alguna significació, glossà l'aparició del llibre i feu parlar a Almela amb el seu àvid desig de conversador incansable. Descripció física d'Almela, les seues opinions, anècdotes, referències etc., heus ací el text ben interessant d'aquesta pàgina.

El "D'Ací i D'Allà" i TAULA

L'elegant magazine que dirigix l'admirat Carles Soldevila publica en el seu número de decembre una crònica de Perucho dedicada al grup que redacta aquesta revista. La presentació no pot ésser més amable i encoratjadora. Dins del text figura una fotografia amb alguns companys de TAULA, retrats de Carles Salvador i Manuel Palau i un dibuix de Bernat Artola.

La Dama d'Eltx

En inaugurar-se la Casa Velazquez que el Govern francès instala a Madrid, alguns diaris de la Cort han t'ngut la bona pensada de proposar que la famosa escultura que porta aquell nom i que actualment es troba al Museu del Louvre, torne a Espanya i quede depositada a la Casa Velazquez. Bella idea a la qual ens adherim sense l'esperança de que aquesta qüestió la resolguen els sufragis del Pirineu ençà.

El Poema Hortolà

La composició que publiquem en este número es traducció directa dels versos de Franci André, que cultiva els seus camps a 5 km. de París.

No hi ha que forçar l'atjetivació elogiosa per a ressaltar la qualitat d'aquest hortolà que fa versos com els que hem traduït de plena compenetració amb el mig.

Es un llaurador, un pastor, substancialment poeta que no's preocupa de titular-se, una cosa ni atra en les tarjetes, sinó de fer versos.

Un altre art

Haveu atés a l'art actualíssim que fa ràpida vfa: l'instal·lació?

Van fonen-se en les ombres dels sostres els manequins de cera sonrosada amb acituts d'una coqueteria un poc ridícula.

Cosos sintètics d'una sorprenent gràcia per sotindre robes, cares inexpresives que deixen als guarniments tota l'importància que els pertoca i fins l'ordenament d'estalges, soports, pedestals i penjadors fet amb un sentit inèdit, van guanyant els aparadors de les tendes ciutadanes.

València té nom entre els mercaders espanyols de saber decorar les seues vitrines.

Nosaltres desijariem no quedar-nos amb el nom sol, com ens ha passat amb el «jardín de flores», «Atenas del Mediterráneo» i altres.

En ram de l'art decoratiu que tant d'interés assolix en ciutat com la nostra que, de dia en dia, obrí petites exposicions de genres a la venda, deuen possar nostres artistes un interès nou i una nova gràcia.

Les estatués de la façana de l'Ajuntament

La Fortalesa, la Templança, la Justícia i la Prudència, aguaiten, a la Avinguda de Amali Gimeno, des-de la arquitectura creixent de la nova façana municipal.

Son, encara, d'escaiola; després s'afermaràn les seues línies en pedra definitiva.

Nostres amics Beltran i Vicent les han modelat. La Fortalesa i la Templança, carnals, d'armòniques curves, de ventres fecons, han ixit de les mans del primer. El segon ha donat vida a la Justícia i a la Prudència, altes, hieràtiques, de línies deshumanitzades, amb tot el prestigi dels símbols.

Son belles les quatre. Deurien ser intel·ligents. I mirar cap a dins del casal.

Selma Lagerlöf

El 20 del mes passat feu 70 anys que, a primer hora de la nit, en una casa voltada pels boscs de Marbacka, en Vaermland, en la nòrdica Suecia, llançà el primer plor de recent naixuda la més popular dels literats suecs i dels més estimats en tot el mon.

Pocs han assolit una tan ampla nomenada. Els infants de Suecia, delectren en l'escola de 1.^a ensenyança «El meravellós viatge del petit Nils Holgersson amb les oques salvatges», els homes madurs assaborixen la substanciosa prosa de «Le vieux manoir».

I en totes les terres hi ha qui s'ha encantat amb els Ingénus racontis de «Gösta Berling» o els emocionals passatges de «Les llegendes de Crist».

Entre les grosses degeneracions de la literatura naturalista Selma Lagerlöf va enlairar les romàntiques balades de la seua terra, finíssimes després de passades pel seu garbell poètic.

Però a més, la seua vida ha tingut ideals nobilíssims. Moral i materialment va fer per la Pau. En la part que va poder aplacà els dolor de la Guerra.

I en fi, podrà morir tranquila perque s'ha complit en ella la profecia que li feu la *Tia Wennervik* de la que'n parla ella mateixa:

«Treballarà, treballarà molt, entre papers i llibres. I també farà llars viatges i serà una persona notable».

Pè que aixó li compensa del compliment de l'atra profecia, la de la llarga malaltia que li nuga una cama.

Per 0,80 pessetes

que costa una pastilla de MERCERISIN J a c o b u s, poden recobrar la lluisor bonica, el tacte cruixidor i bell colorit de noves: Un vestit; una camisa; una combinació; sis mocadors i tres parells de mitges de seda, mitja seda o seda artificial

MERCERISIN	MERCERISIN	MERCERISIN
és necessari en totes les cases per els guany que proporciona	:: complau amb els seus resultats a la senyora més exigent	:: salva amb sobres la insignificantia del seu petit import ::

Una prova, senyora, la deixarà més convençuda que les nostres paraules

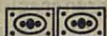
Representant per a València i Província:	..	Concesionaris:
F. Rodríguez Flores Tomé	VENDA EN LES BONES	LABOR et PAX
Marqués d'Estella, A. G.	ADROGUERIES	Carrer Major, 4
VALENCIA	..	MADRID

Tintorería Soto

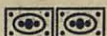
NOM I MARCA REGISTRATS

Grans Tallers per a la neteja en sec i el tenyit de robes usades

SUCURSALS
EN VALENCIA I CASTELLÓ

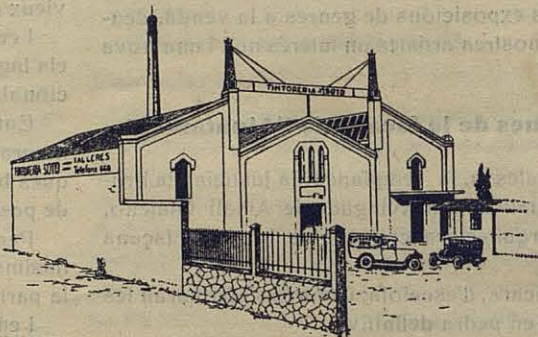

DESPATX CENTRAL:
AVINGUDA DEL PORT, 47

TALLERS:

Institut Candela, J. S. (Junt a l'avinguda del Port.)

Antiga Sucreria i Pastisseria de Santa Catarina

LA CASA DEL PANQUEMADO

(PASOCARRAT)

PANQUEMADO CALENT TOTS ELS DIES A LA UNA DE LA VESPRADA

12, PLAÇA DE SANTA CATARINA, 12

(JUNT A LA PORTA MATEIXA DE L'ESGLÉSIA DE SANTA CATARINA)